



Zpráva o šetření

ve věci postupu předsedkyně Krajského soudu v Ostravě při vyřizování stížnosti na nevhodné chování soudních osob

Dne 22. září 2016 se na mě obrátil pan A. (dále také „stěžovatel“), který nesouhlasí se způsobem vyřízení stížnosti na nevhodné chování předsedy odvolacího senátu 16 Co Krajského soudu v Ostravě JUDr. Otakara Pochmona (dále také „předseda senátu“), který mu v rámci nařízeného jednání dne 6. září 2016 vedeného pod sp. zn. 16 Co 47/2016 zakázal pořízení obrazového záznamu soudního jednání. Dále stěžovatel vznesl výhrady vůči obsazení odvolacího senátu, zejména ke dni 6. září 2016, kdy mu bylo po zahájení jednání oznámeno, že „*oproti klasickému odvolacímu senátu odvolacího soudu dnes není přítomna JUDr. Iva Hrdinová a namísto ní v senátě zasedá JUDr. Martin Putík, Ph.D., který byl od 1. 9. 2016 přidělen do senátu 16 Co.*“¹ Stížnost pod sp. zn. Spr 3321/2016 vyřizovala předsedkyně soudu JUDr. Iva Hrdinová (dále také „*předsedkyně soudu*“).

A. Předmět šetření

V dané věci jsem zahájil šetření dle ustanovení § 14 zákona o veřejném ochránci práv.² Předmětem šetření bylo zhodnocení postupu orgánu státní správy soudu při vyřizování stížnosti na nevhodné chování soudních osob, tedy hodnotil jsem, zda orgán státní správy Krajského soudu v Ostravě řádně vyřídil stížnost v souladu s právní úpravou upravující její postup při vyřizování stížností v režimu zákona o soudech a soudcích,³ a to zejména v těchto bodech:

- (1) zda lze zákaz pořízení obrazového záznamu z důvodu nervozity soudce kvalifikovat jako nevhodné chování soudních osob,
- (2) zhodnocení postupu předsedkyně soudu při vyřízení stížnosti,
- (3) zda se předsedkyně soudu JUDr. Iva Hrdinová neměla vyloučit z vyřizování stížnosti z důvodu kolize postavení jako orgánu státní správy soudu a zároveň členky odvolacího senátu, tedy zákonného soudce v předmětné věci,
- (4) zda došlo ke správnému zařazení stížnosti do odpovídající evidence.

B. Skutková zjištění

Stěžovatel jako žalobce vedl soudní spor o určení neplatnosti výpovědi z pracovního poměru. V první instanci rozhodl Okresní soud v Olomouci plně ve stěžovatelův prospěch.

1 Viz strana 2 protokolu z jednání ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. 16 Co 47/2016, a změna č. 7 rozvrhu práce Krajského soudu v Ostravě na rok 2016.

Rozvrh práce soudu dostupný na <http://portal.justice.cz/Justice2/soud/soud.aspx?o=19&j=29&k=6197&d=346201>.

2 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

3 Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů.



Proti rozhodnutí se obě strany odvolaly. Krajský soud v Ostravě rozhodl ve prospěch stěžovatele.

Stížností ze dne 17. srpna 2016 žádal stěžovatel předsdkyni krajského soudu prošetření trestné činnosti předsedy odvolacího senátu, maření úkolů úřední osoby z nedbalosti dle ustanovení § 330 trestního zákona⁴ a zneužití pravomoci podle ustanovení § 329 trestního zákona. Dle stěžovatele se stejných trestných činů dopustila i předsdkyně senátu Okresního soudu v Olomouci; a došlo k vydání nezákonného rozhodnutí, neboť opakovaně obměnila dva ze tří členů senátu, a předseda senátu krajského soudu toto odmítá v rámci odvolacího řízení prošetřit a rozhodnutí okresního soudu pro nezákonnost zrušit. Na podání stěžovatele odpověděla dne 8. září 2016 asistentka předsdkyně krajského soudu. Informovala stěžovatele, že předsdkyně krajského soudu vystupuje především jako orgán státní správy soudů a není oprávněna zasahovat do rozhodovací činnosti soudců. Asistentka předsdkyně soudu stěžovateli doporučila, aby se obrátil na Policii České republiky a spáchaný trestný čin oznámil.

B.1 Stížnost na nevhodné chování předsedy senátu

Stěžovatel zaslal předsdkyni krajského soudu stížnost na jednání předsedy senátu v rámci soudního řízení vedeného pod sp. zn. 16 Co 47/2016. Krajský soud stížnost obdržel dne 5. října 2016. Předmětem stížnosti byl zákaz pořízení obrazového záznamu ze soudního jednání ze dne 6. září 2016 z důvodu nervozity soudce, což podle stěžovatele není legitimní důvod, ale soudcova neprofesionalita. Ve stížnosti poukázal na nálezy Ústavního soudu sp. zn. II ÚS 2672/07. Stěžovatel se dotazoval na možnost pořídit obrazový záznam písemně s předstihem i přímo na jednání. Podle stěžovatele předseda senátu porušil jeho právo na spravedlivý proces, právo na zákonného a nestranného soudce. Proto je dle něj rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. září 2016, sp. zn. 16 Co 47/2016, nezákonné, byť soud rozhodl v jeho prospěch. Předseda senátu dle stěžovatele nezaprotokoloval, oč jej žádal. Tím vším mu měl vzniknout nárok na náhradu škody za nezákonné rozhodnutí. Dále stěžovatel namítá, že mu předsdkyně soudu neodpověděla v plném rozsahu na podání ze dne 17. srpna 2016. Dle stěžovatele měla být předsdkyně soudu dle rozvrhu práce jako členka senátu přítomna jednání, ale před jeho začátkem z jednací síně „utekla“.

B.2 Vyřízení stížnosti na nevhodné chování předsedy senátu

Předsdkyně krajského soudu odpověděla na stížnost vedenou pod sp. zn. Spr 3321/2016 dne 13. října 2016. Odkázala na ustanovení § 164 odst. 1 zákona o soudech a soudcích, podle kterého jsou fyzické osoby oprávněny obracet se na orgány státní správy soudů se stížnostmi, jen jde-li o průtahy v řízení nebo o nevhodné chování soudních osob anebo narušování důstojnosti řízení před soudem. Svým podáním dle předsdkyně soudu stěžovatel vyjadřuje nesouhlas s postupem a rozhodnutím odvolacího senátu a případné nápravy je možné se domáhat způsobem stanoveným příslušnými procesními předpisy. Dále uvedla, že zatímco k pořízení zvukového záznamu stačí vědomí předsedy senátu o tomto záměru, k pořízení obrazového záznamu je nutný jeho souhlas a jím zmíněný nále

⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.



Ústavního soudu se vztahuje především k možnosti pořizování zvukového záznamu. V pořizení zvukového záznamu nebylo dle předsedkyně stěžovateli nijak bráněno, zásada veřejnosti soudního řízení tak nebyla porušena a byl dostatečně naplněn cíl a smysl této zásady, což je umožnit kontrolu řádného výkonu soudnictví. Navíc oba soudy rozhodly ve prospěch stěžovatele, nebyla mu tak způsobena újma na právech a oprávněných zájmech. Se změnou v obsazení senátu byl dle předsedkyně soudu stěžovatel seznámen, stalo se tak v souladu s rozvrhem práce a v tomto směru u jednání nevzněl žádné námitky. **Stížnost vyhodnotila jako nedůvodnou.**

B.3 Vyjádření orgánu státní správy Krajského soudu v Ostravě

Obrátil jsem se na předsedkyni soudu a požádal ji o vysvětlení, informace k případu a zaslání kopie správního spisu sp. zn. Spr 3221/2016.

Konkrétně jsem žádal o vyjádření k jednání předsedy odvolacího senátu při zakázání pořizování obrazového záznamu ze subjektivních důvodů (nervozita) a k jeho procesnímu postupu při řešení uvedeného požadavku stěžovatele optikou možného nevhodného chování soudce. Dále jsem žádal o uvedení konkrétních důvodů, které vedly ke změně v obsazení odvolacího senátu dne 6. září 2016, jehož byla členkou a o vyjádření k námitce stěžovatele, že před zahájením jednání byla přítomna v jednací síni. Předsedkyni soudu jsem také požádal o vyjádření, zda se zabývala otázkou svého možného vyloučení z vyřizování předmětné stížnosti, neboť byla ve věci zákonnou soudkyní, a o vysvětlení, z jakého důvodu byla stížnost zařazena do rejstříku Spr místo St.

Předsedkyně soudu ve vyjádření uvedla, že při jednání soudu dne 6. září 2016 ve věci sp. zn. 16 Co 47/2016 nebyla, a ani neměla být členkou senátu. V jednací síni před začátkem předmětného jednání skutečně byla, jelikož v bezprostředně předcházejícím jednání vyhlašoval senát 16 Co, jehož byla členkou, rozsudek. Po vyhlášení rozsudku ihned jednací síň opustila.

Ke změně v obsazení senátu předsedkyně soudu uvedla, že ve skutečnosti k ní v předmětné věci vůbec nedošlo. Ke dni 1. září 2016 (tj. o 5 dnů dříve již nařízeným jednáním) byl k senátu 16 Co dočasně přidělen soudce JUDr. Martin Putík, Ph.D. Když předseda senátu prohlásil do protokolu, že *„oproti klasickému odvolacímu senátu odvolacího soudu dnes není přítomna JUDr. Iva Hrdinová a namísto ní v senátě zasedá JUDr. Martin Putík, Ph.D., který byl od 1. 9. 2016 přidělen do senátu 16 Co“*, chtěl tím pouze informovat účastníky řízení o této skutečnosti.

K zákazu pořizení obrazového záznamu předsedkyně soudu odkázala na ustanovení § 6 odst. 3 větu první zákona o soudech a soudcích, dle které lze pořizovat obrazové záznamy v průběhu jednání jen s předchozím souhlasem předsedy senátu a uvedení důvodů případného nesouhlasu zákon nevyžaduje. Pokud tedy předseda senátu neudělil stěžovateli souhlas poříditi si obrazový záznam s tím, že je „nervózní, když je filmován“, jednal v mezích zákona. Předsedkyně dále poukazuje na to, že práce soudce je náročná a vyčerpávající a není vyloučeno, že jisté skutečnosti mohou soudce znervózňovat či rozčilovat, a tím negativně ovlivňovat jeho práci. Dle jejího úsudku má soudce právo zajistit si takové podmínky k práci, které mu vyhovují. Stěžovateli bylo umožněno poříditi si



zvukový záznam z jednání, zákazem pořídit si obrazový záznam nebyl nijak poškozen. Závěrem dodala, že okresní i krajský soud stěžovateli v jeho věci plně vyhověly.

K zaevidování stížnosti do rejstříku předsedkyně soudu uvedla, že dle instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 505/2001-Ogr., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, dle přílohy č. 1 (návod k vedení evidenčních pomůcek), bod č. 17 – správní deník, byla zapsána do rejstříku Spr, kdy zvláštní oddíl správního deníku s vyhrazenými čísly se založí pro stížnosti a oznámení fyzických a právnických osob. Stížnost dle předsedkyně soudu dle svého obsahu nesměřovala proti průtahům v řízení, nevhodnému chování soudních osob, narušování důstojnosti řízení ani nesouhlasu s vyřízením stížnosti.

C. Hodnocení věci zástupcem ochránky

Zákon o veřejném ochránci práv mi ukládá povinnost působit k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených ve zmíněném zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívat k ochraně základních práv a svobod.

Ze své pozice se nemohu zabývat tím, jak obecné soudy všech stupňů rozhodují nejrozličnější občanskoprávní, trestněprávní či správněprávní věci, jelikož dle ustanovení § 1 odst. 7 zákona o veřejném ochránci práv se moje působnost nevztahuje na výkon nezávislé rozhodovací činnosti soudů; nemohu tedy posuzovat soudem zvolený procesní postup, způsob hodnocení důkazů a samozřejmě ani jednotlivá rozhodnutí vydaná v průběhu řízení. Můj zásah i zásah kohokoli jiného do samostatné rozhodovací činnosti soudů by totiž byl v rozporu s čl. 82 odst. 1 Ústavy ČR,⁵ který zakotvuje nezávislost a nestrannost soudců. Zároveň upozorňuji, že ve smyslu ustanovení § 1 odst. 7 zákona o veřejném ochránci práv se vztahuje moje působnost pouze na orgány státní správy soudů.⁶ Jejich činnost prošetřuji zejména v souvislosti s vyřizováním stížností na průtahy v soudním řízení, nevhodné chování soudních osob nebo narušování důstojnosti řízení před soudem dle zákona o soudech a soudcích nebo vyřizování agendy spojené se zákonem o svobodném přístupu k informacím.⁷

Soudy jsou ve výkonu své rozhodovací činnosti nezávislé a nestranné⁸ a mým posláním není jejich činnost jakkoliv kontrolovat a šetřit. Z uvedených důvodů jsem se tedy při svém šetření zaměřil na postup předsedkyně Krajského soudu v Ostravě při vyřizování stížnosti ze dne 30. září 2016, doručené krajskému soudu dne 5. října 2016 vedené pod sp. zn. Spr 3221/2016.

5 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

6 Mezi orgány státní správy soudů náleží předseda a místopředsedové soudů a Ministerstvo spravedlnosti jako ústřední orgán státní správy soudů.

7 Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

8 Hlava čtvrtá ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky (dále také „Ústava ČR“)



C.1 Orgány státní správy soudů a vyřizování stížností na nevhodné chování soudních osob a narušování důstojnosti soudního řízení

Úkolem státní správy soudů je vytvářet soudům podmínky k řádnému výkonu soudnictví, zejména po stránce personální, organizační, hospodářské, finanční a výchovné, a dohlížet způsobem a v mezích tímto zákonem stanovených na řádné plnění úkolů soudům svěřených. Výkon státní správy soudů nesmí zasahovat do nezávislosti soudů.⁹

Úkoly předsedy krajského soudu v oblasti státní správy soudu jsou blíže vypočteny v ustanovení § 126 zákona o soudech a soudcích. Předseda soudu mimo jiné dbá o důstojnost jednání a dodržování zásad soudcovské etiky v řízeních vedených u krajského soudu.

Zákon o soudech a soudcích umožňuje osobám obracet se se stížnostmi, které se týkají průtahů, nevhodného chování soudních osob či narušování důstojnosti před soudem, na orgány státní správy soudu. Zákon explicitně stanoví, že stížností se nelze domáhat přezkoumání postupu soudu ve výkonu jeho nezávislé rozhodovací činnosti.

C.2 Udělování souhlasu s pořizováním obrazového záznamu z jednání

Dle ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích existují dva režimy pořizování záznamů ze soudního jednání: „*uskutečňovat obrazové nebo zvukové přenosy a pořizovat obrazové záznamy v průběhu soudního jednání jen s předchozím souhlasem předsedy senátu nebo samosoudce. S vědomím předsedy senátu nebo samosoudce lze pořizovat zvukové záznamy; kdyby způsob jejich provádění mohl narušit průběh nebo důstojnost jednání, může předseda senátu nebo samosoudce jejich pořizování zakázat.*“

Možností pořizovat obrazové a zvukové záznamy se zabývá zejména nálezkem Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2672/07, ze dne 14. února 2008, na který odkazuje rovněž stěžovatel. Podle něj: „*s ohledem na podstatu a význam zásady veřejnosti soudního řízení se nelze při jeho aplikaci omezit pouze na umožnění přístupu veřejnosti do soudní síně v době jednání. Tato forma je nepochybně původní a základní, avšak stejně jako jiné oblasti života a nauky i právní řád prošel vývojem, který nutně musel reflektovat nové možnosti mezilidských vztahů, vytvářených zejména rozvíjejícími se službami a technickým pokrokem. V tomto úhlu pohledu je možné vnímat ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích, které reguluje možnost uskutečňovat zvukové a obrazové záznamy, resp. obrazové a zvukové záznamy. Je samozřejmé, že stejně jako základním limitem pro fyzickou přítomnost veřejnosti při jednání soudu je kapacita soudní síně, je v případě obrazových a zvukových přenosů a záznamů limitem možnost řádného a důstojného průběhu jednání. To platí nejen pro pořizování zvukových záznamů, kde to zákon výslovně uvádí. Vylučování některé formy veřejnosti soudního jednání přitom musí být vždy propojeno s legitimním cílem, jinak se jedná o svévoli, která se zcela míjí s cílem principu veřejnosti soudního řízení, jímž je především ‚kontrola‘ soudní činnosti ze strany veřejnosti skrze reálné poučení o tom, jak soudnictví funguje, a tím budování důvěry veřejnosti v nezávislost a kvalifikovanost výkonu soudní moci. (...) Lze uzavřít, že přítomnost veřejnosti, ať už osobní, či skrze*

⁹ Ustanovení § 118 zákona o soudech a soudcích.



obrazový či zvukový přenos nebo záznam, nelze jednoduše či automaticky odmítat či vylučovat bez toho, aby k tomu byl relevantní důvod, protože jinak se jedná o svévoli.“

Ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích sice váže pořízení obrazového záznamu na předchozí souhlas předsedy senátu, ovšem z citovaného nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2672/07, ze dne 14. února 2008, plyne, že **požadavek legitimního důvodu pro omezení veřejnosti se vztahuje jak na zákaz pořizovat obrazové záznamy, tak na povolovací princip pořizování zvukových přenosů a obrazových záznamů v průběhu jednání.** Že soud k pořízení záznamu nepřivolí, má ve výsledku stejný efekt, jako by pořízení zakázal, tedy omezení veřejnosti jednání.

Z uvedeného vyplývá, že i pro neudělení souhlasu s pořízením obrazového záznamu, je nutná existence relevantního a legitimního důvodu, ačkoli zákon sám uvedení důvodu nesouhlasu s pořízením obrazového záznamu nevyžaduje.

C.3 Vyloučení veřejnosti a „nevhodné chování soudních osob“

Veřejný ochránce práv se opakovaně zabýval zákazy pořizování zvukového záznamu z jednání, které je v podstatě zásahem do zásady veřejnosti jednání. V souladu se závěry, ke kterým jsem já i moji předchůdci dospěli, by stížnosti na zákaz pořizování zvukového záznamu neměly být vyhodnocovány jako nepřipustné s odkazem na nezávislou rozhodovací činnost soudu, kterou nemůže orgán státní správy soudu přezkoumávat,¹⁰ ale mají být řešeny v režimu stížnosti na nevhodné chování soudních osob. Orgán státní správy soudu by při vyřizování takových stížností měl prověřit postup soudce v jednací síni, zejména zjistit, zda se soudce vůbec zabýval posuzováním důvodů pro zákaz pořizování zvukového záznamu.¹¹ K tomuto závěru dospěl i odbor dohledu Ministerstva spravedlnosti v dopisu ze dne 6. října 2014, čj. MSP-1107/2014-OD-DOH/3. Odbor dohledu se ztotožnil s uvedeným závěrem, tedy že stížnost na postup soudce dle § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích, který při neexistenci zákonného důvodu zakáže pořízení zvukového záznamu, musí orgán státní správy vyřizující takovouto stížnost posuzovat uvedenou optikou a vyřídit ji. Stejný závěr lze analogicky vztáhnout i na neudělení souhlasu s pořízením obrazového záznamu bez legitimních důvodů.

Z nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2672/07 plyne, že **pořizování zvukových a obrazových záznamů z jednání jsou aspektem zásady veřejnosti soudního jednání.** Veřejnost soudního jednání je jednou z esenciálních ústavně garantovaných zásad, bez jejíhož důsledného prosazování není možné si představit realizaci práva na spravedlivý proces, které je zaručeno ustanovením čl. 96 Ústavy ČR, čl. 36, resp. čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nebo čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.¹² Princip veřejnosti soudního projednávání sleduje prvek kontroly činnosti soudů a prvek

¹⁰ Ustanovení § 164 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

¹¹ Viz např. zpráva o šetření ve věci sp. zn. 7243/2012/VOP, ze dne 8. 9. 2014, dostupná z <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4336>.

¹² Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., ve znění pozdějších dodatků.



prevence.¹³ Jinak řečeno, veřejnost jednání má především umožňovat kontrolu řádného výkonu soudnictví, posouzení, jak se ze strany státu koná spravedlnost. Veřejnost jednání má zabraňovat utajené, tzv. kabinetní, justici. Veřejnost soudního jednání je však zároveň zárukou soudcovské nezávislosti, neboť veřejnost se může přesvědčit o tom, že soudce nejedná a nerozhoduje pod nějakým viditelným dohledem či nátlakem.¹⁴ Jde o všeobecný požadavek na transparentnost soudní moci.¹⁵

Zákon o soudech a soudcích nedefinuje, co se považuje za nevhodné chování soudců či soudních osob. Definici pojmu „nevhodné chování soudce“ nenalezneme ani tehdy, ani rozšíříme-li své „pátrání“ na celý český právní řád. Český jazyk disponuje synonymy k přídavnému jménu nevhodný jako např. nevyhovující, nepatřičný nebo nemístný. Antonymem je pak přídavné jméno vhodný. Co lze označit za vhodné, záleží na mnoha okolnostech, zejména pak na subjektu, místě, situaci a času.¹⁶

Právní úpravu vhodného (požadovaného) chování soudce nalezneme v ustanoveních § 79 až 83 zákona o soudech a soudcích. Z ustanovení § 79 zákona o soudech a soudcích vyplývá základní požadavek, aby byl soudce při výkonu své funkce nezávislý, nestranný a spravedlivý. Následující ustanovení § 80 zákona o soudech a soudcích pak obsahuje výčet základních povinností spojených s výkonem soudcovské funkce, což je zejména povinnost soudce vykonávat svou funkci svědomitě a: „*při výkonu funkce a v občanském životě se zdržet všeho, co by mohlo narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů.*“¹⁷ Dále:

„(2) V zájmu záruk nezávislosti a nestrannosti výkonu soudcovské funkce soudce zejména

a) je povinen prosazovat a obhajovat nezávislost soudnictví a jeho dobrou pověst,

b) je povinen chovat se tak, aby nezavdal příčinu ke snížení důvěry v soudnictví a důstojnosti soudcovské funkce,

(...)

f) dbá svým chováním o to, aby jeho nestrannost nebyla důvodně zpochybňována.“¹⁸

„(3) Soudce je povinen vykonávat svou funkci v souladu se zájmem na řádném výkonu soudnictví. Při své rozhodovací činnosti soudce zejména:

a) je povinen poskytnout každému účastníku řízení nebo straně soudního řízení anebo jejich zástupcům plnou možnost k uplatnění jejich práv.“¹⁹

13 PAVLÍČEK, V., HŘEBEJK, J.: Ústava a ústavní řád české republiky. Svazek I. Ústava České republiky. Linde Praha: 1994. s. 233.

14 SLÁDEČEK, V., MIKULE, V., SYLLOVÁ, J.: Ústava České republiky. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 798.

15 KLÍMA, K. a kol.: Komentář k Ústavě a Listině. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 498.

16 Podrobněji k nevhodnému chování soudních osob viz sborník Státní správa soudů. s. 59-74. Dostupné z http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stanoviska/Sbornik_Statni-sprava-soudu.pdf.

17 Ustanovení § 80 odst. 1 zákona o soudech a soudcích.

18 Ustanovení § 80 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.



Dále podle § 81 odst. 1 zákona o soudech a soudcích „soudce nese odpovědnost za svou odbornou úroveň při výkonu soudcovské funkce.“

Existuje také celá řada dokumentů, tzv. soft law, které se podrobně věnují problematice soudcovské profesní etiky (např. Kodex chování soudců formulovaný v roce 2001 v Bangalore, Zásady chování soudce schválené 15. shromážděním zástupců sekce Soudcovské unie České republiky v Brně dne 26. listopadu 2005). Tyto dokumenty představují kodexy asociací sdružujících soudce, a proto je možné k nim přihlížet jako k interpretačním vodítkům pro posuzování chování soudce. K chování soudce se vztahují zejména tyto články Zásad chování soudce schválených 15. shromážděním zástupců sekce Soudcovské unie České republiky:

- „Čl. I. 1. Soudce vykonává svou funkci nezávisle, na základě vlastního hodnocení skutečností a svědomitého výkladu a aplikace zákona. Nepodléhá žádným vlivům, zájmům, zásahům, nátlaku a výhrůžkám.
- Čl. I. 2. Soudce podporuje kontrolu plnění soudcovských povinností i vysokých nároků na chování soudců, směřujících k posílení důvěry veřejnosti v soudnictví, která je nezbytným předpokladem jeho nezávislosti.
- Čl. II. 3. Soudce zdrží projevů, které by mohly ovlivnit výsledek řízení nebo vzbudit pochybnost veřejnosti o nestrannosti řízení, a to jak ve věcech, které osobně projednává, tak i v ostatních věcech.
- Čl. III. 2. Důležitý je nejen samotný výkon spravedlnosti, ale i to, aby soudce svou bezúhonností a důvěryhodností přispíval k tomu, aby jeho rozhodnutí byla veřejností vnímána jako spravedlivá.
- Čl. VI. Odborná způsobilost a pečlivost jsou základními předpoklady pro řádný výkon soudcovské funkce.“²⁰

Jednání soudce, které by ohrožovalo, nebo dokonce narušovalo být jen důvěru v nezávislost, nestrannost a spravedlnost soudního rozhodování nebo v nezávislost, nestrannost a důstojnost funkce soudce, je jednáním nevhodným. Vzhledem k významu principu veřejnosti, jehož aspektem je i oprávnění soudce zakázat pořízení obrazového záznamu z jednání pouze z legitimních důvodů, je jednání v rozporu s tímto principem nevhodným chováním soudce.

C.4 Způsob vyřízení stížnosti předsedkyní Krajského soudu v Ostravě

C.4.1 Zaevidování stížnosti

Předsedkyně krajského soudu v Ostravě zařadila stížnost formálně do rejstříku Spr, ačkoli se stížnost vztahovala k nevhodnému chování soudních osob, a proto dle ustanovení § 238 zmiňované instrukce měla být zařazena do rejstříku St.²¹ Následně však materiálně

19 Ustanovení § 80 odst. 3 zákona o soudech a soudcích.

20 Dostupný na <http://www.soudci.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html>.

21 Dle § 238 odst. 1 písm. b) instrukce Ministerstva spravedlnosti 505/2001-Org, ze dne 3. 12. 2001, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy „Pro správní agendu se vedou tyto pomůcky:



vyhodnotila stížnost jako nedůvodnou, protože dle jejího tvrzení vyjadřoval stěžovatel svým podáním nesouhlas s postupem a rozhodnutím odvolacího senátu.

V ustanovení § 37 správního řádu²² je vyjádřena tradiční procesní zásada, že podání posuzuje správní orgán podle jeho skutečného obsahu bez ohledu na to, jak je označeno. Ačkoli stěžovatel ve své stížnosti ze dne 30. září 2016 výslovně neuvádí, že směřuje na „nevhodné chování soudce“ ve smyslu ustanovení § 164 odst. 1 zákona o soudech a soudcích, materiálně předmět stížnosti odpovídá „nevhodnému chování soudce“ podle zmíněného ustanovení.

Předsedkyně krajského soudu v Ostravě pochybila, když zařadila stížnost do rejstříku Spr místo St.

C.4.2 Neudělení souhlasu pořídit obrazový záznam z jednání ze subjektivního důvodu nervozity soudce

Podle ustanovení čl. 90 věty první Ústavy ČR jsou soudy povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. „Ustanovení občanského soudního řádu²³ ukládá soudům též povinnost zaměřovat svou činnost k tomu, aby nedocházelo k porušování práv a právem chráněných zájmů fyzických a právnických osob a aby práv nebylo zneužíváno na úkor těchto osob. Z těchto ustanovení, upravujících hlavní poslání soudů, obsah jejich činnosti v občanském soudním řízení a předmět a účel občanského soudního řádu, vyplývá nejen úkol soudů zajišťovat spravedlivou ochranu práv a oprávněných zájmů fyzických a právnických osob, které byly porušeny nebo jsou ohroženy, ale též jejich **povinnost postupovat v řízení, jímž je tato ochrana zabezpečována, tak aby samy svou činností práva fyzických a právnických osob neporušovaly a porušování jejich práv v řízení zamezovaly**. Má-li být občanské soudní řízení jednou ze záruk zákonnosti sloužící jejímu upevňování a rozvíjení (§ 3 věta první občanského soudního řádu), nelze připustit, aby při činnosti soudů, kterou je zajišťována ochrana práv fyzických a právnických osob, docházelo k porušování nebo k využívání porušení jiných práv těchto osob.“²⁴

Skutečnost, že soud první instance i odvolací soud rozhodly ve prospěch stěžovatele, je v souvislosti s posouzením oprávněnosti neudělení souhlasu s pořízením obrazového záznamu z jednání irelevantní, a především to vypovídá o tom, že se stížností nesnažil o změnu rozhodnutí či jiného zásahu do samostatné rozhodovací činnosti soudu.

Výše jsem dospěl k závěru, že pro neudělení souhlasu s pořízením obrazového záznamu z jednání je třeba legitimního důvodu. Na tomto místě se budu zabývat tím, zda je nervozita soudce právě tím legitimním důvodem a jaké je ratio legis ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích.

správní deník (Spr) (vzor č. 71)

rejstřík St – pro stížnosti na soudy a soudce dle § 164 a násl. zák. č. 6/2002 Sb.“

22 Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

23 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

24 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004.



„Skutečný smysl ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích zřejmě směřuje k tomu, aby bylo možno zabránit provádění záznamů a jejich přenosu vždy, je-li to nezbytné pro řádné projednání věci. Účelem je zabránit tomu, aby umožnění přenosu mělo jakýkoli negativní vliv na průběh řízení. Například jeho přípustěním by mohli být uvedeni účastníci řízení do situace, kdy by z tohoto důvodu odmítali vypovídat apod. V tomto smyslu je také třeba ustanovení odstavce 3 zřejmě interpretovat ve vazbě na povinnosti soudce dbát na řádný průběh řízení, na rovnost procesních stran a zajistit, aby ve věci bylo spravedlivě rozhodnuto.“²⁵ Z protokolu o jednání ze dne 6. září 2016 nevyplývá, že by ostatní účastníci řízení nesouhlasili s pořízením obrazového záznamu ani že by se pořízení mohlo jakkoli dotknout jejich práv. K neudělení souhlasu zde došlo na základě subjektivního důvodu na straně soudce, tj. že je nervózní, že je filmován.

Souhlasím s předsedkyní krajského soudu, že práce soudce je mnohdy náročná a vyčerpávající a že soudce má právo zajistit si k výkonu práce podmínky, které mu nejlépe vyhovují a umožňují mu práci vykonávat co nejlépe. **Soudce je však profesionál a vysoké nároky na něj kladené mají směřovat k posílení důvěry veřejnosti v soudnictví, která je nezbytným předpokladem jeho nezávislosti. Zajištění většího komfortu soudce nesmí být na úkor práv účastníků řízení, v tomto případě práva na veřejnost soudního řízení, které touto formou účastníkům přiznává zákon. V opačném případě se jedná o svévoli soudce a svědčí to o jeho neprofesionalitě.**

Předsedkyně krajského soudu pochybila, když neshledala pochybení předsedy senátu v souvislosti s neudělením souhlasu pořídit obrazový záznam z jednání dne 6. září 2016 ze subjektivních důvodů a vyhodnotila stížnost jako nedůvodnou.

C.4.3 K vyšetřovacím postupům – povinnost vyžádat si zvukový záznam

Ve své stížnosti ze dne 30. září 2016 stěžovatel dále namítá nedostatky v protokolu z jednání ze dne 6. září 2016. Soudce podle něj odmítl zaprotokolovat, oč žádal, vyhrožoval mu aj. Za účelem zjištění tvrzených pochybení nabídl stěžovatel poskytnutí pořízeného zvukového záznamu z jednání. Předsedkyně soudu v odpovědi na stížnost reagovala pouze na nesouhlas s pořízením obrazového záznamu z jednání a změnu v obsazení senátu. Na ostatní tvrzená pochybení předsedy senátu vůbec nereagovala.

Činnost orgánů státní správy soudů musí probíhat v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů²⁶ a principy dobré správy.²⁷ V souladu se zásadou materiální pravdy²⁸ je správní orgán povinen před vyřízením stížnosti zjistit *ex officio* spolehlivě a úplně skutečný stav věci, aniž byl vázán pouze obsahem stížnosti stěžovatele. Měl by tedy využít všechny dostupné důkazy, které mu mohou pomoci objektivnímu zjištění

25 KOCOUREK, Jiří. § 6 [Ústnost a veřejnost]. In: KOCOUREK, Jiří. Zákon o soudech a soudcích. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 51. ISBN 978-80-7400-292-2.

26 Viz ustanovení § 2 až 8 správního řádu.

27 Dostupné z <http://www.ochrance.cz/stiznosti-na-urady/principy-dobre-spravy/>.

28 Viz ustanovení § 3 správního řádu: „Nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.“



skutkového stavu. Jestliže stěžovatel namítá uvedená pochybení ve stížnosti, orgán státní správy je povinen se jimi zabývat.

V dřívějších šetřeních²⁹ jsem dospěl k závěru, že orgán státní správy soudu je povinen při prošetřování stížností na nevhodné chování soudních osob a narušování důstojnosti řízení vždy požádat účastníka řízení nebo zástupce veřejnosti o poskytnutí zvukového záznamu ze soudního jednání, jakmile se dozví, že daný záznam byl pořízen. Uvedený záznam pak má být posuzován v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů.

Považuji za žádoucí, aby se předseda (místopředseda) soudu k jakémukoliv incidentu v oblasti státní správy soudu (byť i nadměru problematickému) postavil vždy čelem a vynaložil viditelné úsilí k objasnění vzniklé události. Jsem si vědom, že konflikty, k nimž dochází v jednací síni, jsou způsobeny vzájemnou interakcí mezi účastníky a osobou soudce. V převážné většině případů lze tyto záležitosti uspokojivě vysvětlit a objasnit. Domnívám se, že role předsedy či místopředsedy soudu by měla být v tomto ohledu i mediační, což znamená, že by se předseda (místopředseda) měl pokusit odstranit případná nedorozumění a nezdráhat se vyslechnout si stěžovatele a jiné zúčastněné osoby osobně. V odůvodněných případech by měl přiznat pochybení, věc řádně projednat s dotýcným soudcem či soudní osobou a přislíbit zjednání nápravy.

Skutečnost, že si předsedkyně krajského soudu nevyžádala od stěžovatele nabízený audiozáznam z jednání ze dne 6. září 2016, považuji za pochybení, neboť si nevyžádala všechny dostupné podklady pro vyhodnocení stížnosti. Stejně tak je jejím pochybením, že se nevyjádřila ke všem bodům stížnosti, čímž porušila princip přiléhavosti a legitimního očekávání stěžovatele.

C.4.4 Vyloučení předsedkyně soudu z projednávání stížnosti

Zákon o soudech a soudcích k vyřizování stížností neobsahuje žádnou úpravu vyloučení z projednávání věci. Předsedkyně soudu při vyřizování stížností jedná jako orgán státní správy soudu, tedy je správním orgánem. Při nedostatku právní úpravy se přiměřeně aplikuje správní řád, v tomto případě ustanovení § 14 správního řádu.

Stěžovatel ve své stížnosti namítal nesprávné obsazení senátu a požadoval prověření, jak ke změně členky senátu došlo. Sama předsedkyně soudu **byla v dané věci zákonnou soudkyní**. Podle rozvrhu práce účinného **v době, kdy krajskému soudu věc napadla**, byla předsedkyně soudu členkou odvolacího senátu. Změnou rozvrhu práce ji následně nahradil soudce (v tu dobu přeražený na stáž).

Předsedkyně soudu se nezabývala otázkou možného vyloučení z projednávání a vyhodnocení předmětné stížnosti. Jako předsedkyně soudu vydala rozvrh práce a rovněž jej i následně změnila. V dané věci tedy působila jako zákonná soudkyně i jako předsedkyně soudu při vydávání rozvrhu a při vyřizování stížnosti.

29 K tomu např. zpráva o šetření, ze dne 8. 9. 2011, a závěrečné stanovisko, ze dne 9. 12. 2011, ve věci sp. zn. 3992/2010/VOP, dostupné

z <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/1554> a <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/1556>; Zpráva o šetření ve věci sp. zn. 3053/2010/VOP, ze dne 19. 5. 2011, dostupné z <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/1558>.



S ohledem na principy vyplývající z § 14 odst. 1 správního řádu³⁰ by stížnost neměla vyřizovat úřední osoba, vůči jejíž činnosti stížnost směřuje. **Jsem přesvědčen o tom, že předsedkyně soudu neměla tuto část stížnosti vůbec vyřizovat.**

D. Závěry

Na základě výše uvedeného právního hodnocení jsem dospěl k závěru, že předsedkyně Krajského soudu v Ostravě se mohla dopustit těchto pochybení:

- I. Zařadila stížnost na neudělení souhlasu s pořízením obrazového záznamu z jednání dne 6. září 2016 do rejstříku Spr místo St.
- II. Stížnost nevyhodnotila jako stížnost na nevhodné chování předsedy senátu, který ze subjektivních důvodů, nikoli legitimních, nedovolil pořízení obrazového záznamu jednání, a stížnost vyhodnotila jako nedůvodnou.
- III. Nevyžádala si od stěžovatele nabízený audiozáznam z jednání ze dne 6. září 2016 a nevyjádřila se ke všem bodům stížnosti.
- IV. Nezabývala se otázkou svého vyloučení z vyřizování a vyhodnocení stížnosti na předsedu senátu, jehož členkou je.

Zprávu zasílám předsedkyni Krajského soudu v Ostravě JUDr. Ivě Hrdinové a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

O svých zjištěních a závěrech informuji rovněž stěžovatele.

Brno 14. června 2017

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
zástupce veřejné ochránkyně práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)

³⁰ „Každá osoba bezprostředně se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu (dále také „úřední osoba“), o níž lze důvodně předpokládat, že má s ohledem na svůj poměr k věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům takový zájem na výsledku řízení, pro nějž lze pochybovat o její nepodjatosti, je vyloučena ze všech úkonů v řízení, při jejichž provádění by mohla výsledek řízení ovlivnit.“